

Vertegenwoordiging in het Nederlandse Parlement:

Een onderzoek naar Kamervragen van Etnische Minderheden met een
niet-Westerse migratieachtergrond

Bachelorscriptie Politicologie

Dilara Saadet Gök (1719777)
Politicologie

Eerste lezer: Dr. T.A. Mickler
Tweede lezer: Dr. S.P. Otjes



**Universiteit
Leiden**
Instituut Politieke
Wetenschap

Inhoudsopgave:

Inleiding	3
Theoretisch kader	5
<i>Vertegenwoordiging als concept</i>	5
<i>Kamervragen als vertegenwoordigingstool</i>	5
<i>Verklarende factoren van vertegenwoordiging</i>	6
Methode	10
<i>Onderzoeksdesign</i>	10
<i>Caseselectie</i>	10
<i>Conceptualisatie</i>	11
<i>Operationalisatie</i>	12
Resultaten	16
Conclusie	21
Literatuurlijst	23

Inleiding

Samenlevingen zijn steeds minder homogeen en de bevolkingssamenstelling is door de jaren heen veranderd. Hedendaagse samenlevingen kenmerken zich met diverse etniciteiten. Door deze verandering(-en) wordt er steeds meer onderzoek gedaan naar deze ontwikkelingen vanuit verschillende disciplines. Binnen de politieke wetenschap is er in de afgelopen jaren steeds meer onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld de vertegenwoordiging van etnische minderheden omdat de ondervertegenwoordiging van etnische minderheden in parlementen en andere verkozen instituten een bijna universeel probleem is (Mügge et al, 2019).

Ondanks deze ondervertegenwoordiging is er in veel landen een verandering zichtbaar. In de Verenigde Staten ‘schrijven vrouwelijke kandidaten en minderheden geschiedenis’. Er zijn steeds meer vrouwen met een Latijns en Afro-Amerikaans achtergrond gekozen ten opzichte van mannen met een vergelijkbare achtergrond en bovendien zijn er meer ‘kandidaten verkozen met een kleurtje’ dan ooit eerder (van Raaij, 2018). In Nieuw-Zeeland doen deze ontwikkelingen zich ook voor en zijn zowel de aanwezigheid van vrouwen als etnische minderheden van Maori, Pasifika en Aziatische afkomst toegenomen in het parlement (Barker & Coffé, 2016). Tevens is in delen van Europa (België, Nederland, Zweden en Spanje) een soortgelijke ontwikkeling zichtbaar (Mügge et al, 2019). Deze ontwikkeling doet zich niet voor in Frankrijk, Duitsland, Griekenland en Italië (Mügge et al, 2019). Deze resultaten tonen aan dat de descriptieve vertegenwoordiging (numerieke aanwezigheid) van etnische minderheden in veel parlementen is toegenomen wat op zichzelf niet veel zegt over de substantieve vertegenwoordiging (inhoudelijke vertegenwoordiging) van deze groeperingen in de samenleving, waar het probleem zich juist voordoet. Uit onderzoek naar etnische minderheden in parlementen wereldwijd, waar gebruik is gemaakt van data van het *World Values Survey*, blijkt namelijk dat het politieke vertrouwen onder etnische minderheden lager is dan de etnische meerderheid (Wilkes & Wu, 2018). Dit brengt ons op het maatschappelijk probleem en wetenschappelijke relevantie omtrent de vertegenwoordiging van etnische minderheden. Het blijkt namelijk dat etnische minderheden niet het gevoel hebben vertegenwoordigd te worden in het parlement terwijl er wel sprake is van een toename in het aantal gezetelde etnische minderheden in diverse parlementen (Wilkes & Wu, 2018; Mügge et al, 2019). De ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen heeft op den duur effect op zowel de maatschappij als het functioneren van de democratie. Zo zal het tekort in belangenvertegenwoordiging van deze groepen kunnen bijdragen aan het behouden van politieke ontevredenheid (Wilkes & Wu, 2018).

Ondanks dit bevinden onderzoeken in Europa zich nog in een vroeg stadium en heeft dit een uitgebreider, systematischer en grootschaliger onderzoek in nog meer landen (Bloemraad & Schönwälder, 2013). In dit bachelorproject zal daarom onderzoek worden gedaan naar de

vertegenwoordiging van etnische minderheden in het parlement, door een vergelijking te maken in de gestelde Kamervragen met betrekking tot etnische minderheden door Parlementsleden met een niet-Westerse migratieachtergrond in tegenstelling tot de overige Parlementsleden. Kamervragen bieden Parlementsleden veel vrijheid om hun politieke voorkeur te uiten en daarmee samengaand hun electoraat te vertegenwoordigen (Martin, 2011a). Daarbij kunnen Kamervragen veel verklaren over de voorkeuren en gedragingen van Parlementsleden en de rol en functie van moderne parlementen (Martin, 2011a). Om deze reden zullen, ondanks dat vertegenwoordiging op verschillende manieren kan plaatsvinden, Kamervragen bestudeerd worden om de inhoudelijke vertegenwoordiging door etnische minderheden te onderzoeken. Uit bovenstaande bevindingen volgt daarom de hoofdvraag die gedurende dit bachelorproject gehanteerd zal worden:

‘Wat is het effect van de etniciteit van Parlementsleden op de gestelde Kamervragen?’

In dit bachelorproject zullen de belangrijkste factoren worden besproken in het debat omtrent vertegenwoordiging van etnische minderheden, namelijk: Kamervragen, oppositie vs. regering, senioriteit, partijideologie, electorale (on)zekerheid en gender. Deze factoren worden in de tweede sectie, het theoretisch kader, uitgebreid besproken op basis van de bevindingen van bestaande literatuur. Hieruit volgen zes hypothesen die later in dit bachelorproject zullen worden getoetst. Er is gekozen voor de Tweede Kamer van Nederland waarin de schriftelijke Kamervragen zullen worden geanalyseerd in de periode van 1 januari 2018 tot 30 november 2019. Vervolgens zullen in de vierde sectie de resultaten worden besproken. Dit biedt daaropvolgend in de conclusie ruimte voor de bespreking van tekortkomingen van het onderzoek en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek op dit terrein.

Theoretisch kader

Vertegenwoordiging als concept

Vertegenwoordiging is een breed concept en in de literatuur Hanna Pitkin (1967) vier soorten (politieke) vertegenwoordiging: *formalistic*, *symbolic*, *descriptive* en *substantive representation*. De formalistische vertegenwoordiging heeft betrekking tot de institutionele regelingen en bestaat uit twee visies. De autorisatie visie verwijst naar het middel waarmee de vertegenwoordiger zijn of haar functie mee verkrijgt om namens een ander of een groep te handelen (Pitkin, 1967). De verantwoordingsvisie berust op het vermogen van kiezers om hun vertegenwoordiger te straffen omdat hij/zij niet in overeenstemming met de wensen heeft gehandeld (Pitkin, 1967). De symbolische vertegenwoordiging verwijst naar de wijze waarop een vertegenwoordiger staat voor de vertegenwoordigde, zolang deze mensen in hun als vertegenwoordiger geloven en accepteren (Pitkin, 1967). Dit is anders dan de descriptieve vertegenwoordiging, waar de numerieke aanwezigheid van bepaalde groepen in gekozen functies, zoals het Parlement, centraal staat (Pitkin, 1967, p.209). Het gaat hier met name om de inherente eigenschappen van een vertegenwoordiger zoals etniciteit of het behoren tot een bepaald bevolkingsgroep waarin wordt gekeken hoe vaak zij worden vertegenwoordigd door leden uit dezelfde groep of met dezelfde etniciteit. Daartegenover staat de substantieve vertegenwoordiging die verwijst naar het proces van het aan de orde stellen en het handelen in het belang van bepaalde groepen op een wijze die aan het belang gehoor geeft (Pitkin, 1967, p.209). Een veelvoudig gebruikt voorbeeld hiervan zijn de belangenvertegenwoordiging van vrouwen en etnische minderheden en laat zien dat descriptieve vertegenwoordiging kan leiden tot substantieve vertegenwoordiging. Dit blijkt uit het voorbeeld van het Verenigd Koninkrijk waar een toename van etnische minderheden in het parlement (descriptieve vertegenwoordiging), betekent dat dit ook hun belangen bevordert in de besluitvormingsproces (substantieve vertegenwoordiging) (Mansbridge, 1999). Ook Swers en Rouse onderschrijven dit en geven aan dat de sociale identiteit van een Parlements lid invloed heeft op de beleidsvoorkeur en het besluitvormingsproces en de mate waarop deze belangen nagestreefd worden in deze twee fases (Swers & Rouse, 2011, p.264).

Kamervragen als vertegenwoordigingstool

Parlementsleden kunnen gebruik maken van verschillende manieren om hun electoraat te vertegenwoordigen, Kamervragen zijn een voorbeeld van een dergelijke electoraal tool. Kamervragen kunnen gezien worden als een strategisch spel waarin de hoofdrolspelers vragen stellen om hun doelen te bereiken (Ruso & Wiberg, 2010, p.229). Daarbij creëert het een openbaar forum om confrontaties tussen partijen mogelijk te maken en kunnen parlementariërs informatie uit de regering halen (Ruso & Wiberg, 2010, p.229). Ook geeft het Parlementsleden de mogelijkheid om de regering te controleren en kunnen deze functies versterkt of juist gehinderd worden door de toepassing van verschillende procedurele kenmerken (Martin, 2011a, P.265). Zo kan de frequente aanwezigheid van

coalitieregeringen effectieve manieren om bepaalde informatie van de uitvoerende macht te verkrijgen bellemere (Ruso & Wiberg, 2010, p.230).

Kamervragen worden door individuele Parlementsleden om verschillende redenen gebruikt. Zo willen Kamerleden enerzijds hun eigen reputatie vergroten en anderzijds aantonen bezorgd te zijn over de belangen van hun district en achterban (Russo & Wiberg, 2010, pp.217-218). Hiermee wordt beoogd responsief te zijn jegens hun electoraat (Russo & Wiberg, 2010; Saalfeld, 2011). Kamervragen zouden gezien kunnen worden als een *symbolic tool* om media-aandacht te verkrijgen door focus te leggen op een specifiek onderwerp zonder interesse in de beantwoording van de gestelde vragen (Van Aelst & Vliegthart, 2014; Louwerse & Otjes, 2014). Dit neemt niet weg dat Kamervragen wel veelzeggend zijn over de focus en belangenvoorkeur van een Parlements lid. Kamerleden zijn namelijk vrij om de inhoud te bepalen en dit biedt hen de mogelijkheid om hun politieke voorkeur en gedragingen te uiten en daarmee samengaand hun electoraat te vertegenwoordigen door bijvoorbeeld issue op de agenda te plaatsen, wat kan bijdragen aan een hogere mate politieke tevredenheid (Martin, 2011a, pp. 259-264). De studies van Saalfeld (2011) en van Saalfeld en Bischof (2012) zijn een voorbeeld van een onderzoek waar gebruik wordt gemaakt van Kamervragen om de vertegenwoordiging van etnische minderheden in de Britse House of Commons te verklaren. Uit de resultaten blijkt dat Parlementsleden van een district met een hoog percentage inwoners met een etnische migratieachtergrond, meer vragen stellen die te maken hebben met onderwerpen die betrekking hebben tot deze etnische minderheden (Saalfeld, 2011; Saalfeld & Bischof, 2012). Dit effect is onder alle Kamerleden gevonden en het blijkt dat Kamerleden prioriteiten afstemmen met de sociaal demografische samenstelling van hun kiesdistrict (Saalfeld, 2011, p.276). Etnische minderheden met een BAME-achtergrond stellen bovendien meer vragen die gerelateerd zijn aan problemen en rechten van etnische minderheden en aan het onderwerp immigratie (Saalfeld & Bischof, 2012, p.324). Hieruit volgt de eerste hypothese:

H1: Etnische minderheden met een migratieachtergrond in het Parlement zullen meer vragen stellen over thema's die verband houden met etnische minderheden dan met de etnische meerderheid.

Verklarende factoren van vertegenwoordiging

Regering vs. oppositie

Of een Parlements lid deel uitmaakt van een regering of oppositiepartij heeft invloed op de inhoud van de gestelde Kamervragen (Saalfeld, 2011; Kellerman, 2016; Martin, 2001a). Parlementsleden die lid zijn van de regerende partij stellen meer Kamervragen met betrekking tot lokale kwesties dan de oppositie (Martin, 2011b, p.483). *Backbenchers*, Parlementsleden die lid zijn van de regerende partij zonder bijbehorende verantwoordelijkheden, zullen sneller geneigd zijn om gebruik te maken van Kamervragen om de focus te leggen op successen van de regering (Saalfeld, 2011, p.272). Terwijl de

oppositie juist kritische vragen stelt met betrekking tot de regering (Saalfeld, 2011, p.272). Dit onderscheid is groter omdat leden van de regerende coalitie beter toegang hebben tot hun ministers en hun ministeries dan leden van de oppositie (Thomassen & Andeweg, 2004, pp.57-58). Bovendien blijkt dat Parlementsleden van Labour, die in de periode van 1997 tot 2010 tot de regeringspartij behoren, minder vragen stelden dan leden van de oppositie gezien de associatie met de regering (Kellerman, 2016, p.99). Parlementsleden van Labour stelden meer vragen met betrekking tot hun district tijdens de regeerperiode terwijl de oppositie juist kritischer waren en vaker vragen stelden over het functioneren van de regering (Kellerman, 2016, p.102). Er zal daarom worden verwacht:

H2: Parlementsleden met een etnische migratieachtergrond die deel uitmaken van de regering zullen meer vragen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan Parlementsleden van de oppositie met een (niet)-etnische migratieachtergrond.

Senioriteit

De senioriteit, waar ervaring in jaren centraal staat, is een tweede factor om vertegenwoordiging te verklaren. Saalfeld (2011) vindt een verband in de toename van ambtsduur en daarmee gepaard een toename in het aantal gestelde vragen terwijl Kellerman (2016) aangeeft dat Kamerleden die eerder als minister dienden, minder vragen stelden dan zij die gedurende hun ambtstermijn als *backbencher* zouden stellen. Kellerman vindt echter geen verband in de lengte van ambtsduur en ervaring van Parlementsleden in The House of Commons in tegenstelling tot Saalfeld (2011). Parlementsleden die al langer een functie als Parlements lid bekleeden, hebben een sterker reputatie opgebouwd in de afgelopen jaren waarop zij terug kunnen vallen voor het gedrag gericht op hun district in het verleden waardoor zij een minder stimulans hebben voor hedendaagse gedrag dat gericht is op het district waardoor district gerelateerde vragen kunnen afnemen bij het aantal jaar ervaring (Martin, 2011a). Daarom zal verwacht worden:

H3: Parlementsleden met een etnische migratieachtergrond die al langer een functie als Parlements lid bekleeden zullen minder vragen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan hen die nieuw in het Parlement gezeteld zijn.

Partijideologie

Of kandidaten van de etnische minderheid worden opgenomen in de kandidatenlijst hangt af van de aanwezigheid van een progressieve partijleider, of er sprake is van gevestigde etnische minderheden, de politieke partij en partijideologie (Celis et al, 2014, p.48). Met name laatstgenoemde heeft een rol als poortwachter en facilitator van de politieke participatie van immigranten omdat partijideologie bepalend is voor de werving van kandidaten (Sobolewska, 2013; Erzeel et al, 2014). De focus binnen linkse partijen wordt meer gelegd op descriptieve eigenschappen zoals geslacht en etniciteit (Erzeel et al, 2014;

Sobolewska, 2013). Bovendien willen linkse partijen meer personen van een ander etnische achtergrond als kandidaat opnemen, dan partijen van een rechtse ideologie (Erzeel et al, 2014, p.45).

Zowel Kellerman (2016) als Saalfeld (2011) vinden een hoger aantal kiesdistrict gerelateerde vragen tijdens de periode van de Labourregering (Kellerman, 2016, p.102). In een vrij recent paper waarin onderzoek is gedaan naar het Nederlandse parlement in de periode van 2002-2012 komen de auteurs tot dezelfde conclusie als Kellerman (2016), Saalfeld (2011) en Thomassen & Andeweg (2004) (Aydemir & Vliegthart, 2016). Een kanttekening aan het onderzoek van Thomassen & Andeweg is dat er vooral gebruik is gemaakt van enquêtes, terwijl in het onderzoek van Aydemir en Vliegthart (2016) gebruik is gemaakt van Kamervragen en daarom is laatstgenoemde paper geschikter. Ook hier is een effect gevonden en uit de resultaten blijkt dat linkse politieke partijen (de PvdA, GroenLinks en de SP) de meeste vragen stelden met betrekking tot etnische minderheden en dit zijn meteen ook de partijen met veruit de meeste etnische minderheden met een migratieachtergrond in het parlement (Aydemir & Vliegthart, 2016; Thomassen & Andeweg, 2004). De resultaten laten zien dat partijideologie een rol speelt in de hoeveelheid vragen die worden gesteld met betrekking tot etnische minderheden. De vierde hypothese dat zal worden getoetst is:

H4: Parlementsleden met een etnische migratieachtergrond die lid zijn van een politieke partij die geplaatst kan worden op het linker spectrum van de links-rechts schaal, zullen meer Kamervragen stellen gerelateerd aan etnische minderheden dan Parlementsleden van de etnische meerderheid.

Electoraal (on)zekerheid

Sommige Parlementsleden hebben minder zekerheid over het bemachtigen van een zetel dan anderen en zullen daarom meer moeite doen om stemmen te winnen voor henzelf. Doordat elk stem belangrijk wordt om electoraal zekerheid te garanderen, zal men verwachten dat zij sterker communiceren met hun electoraat. Om deze reden kunnen Kamervragen gezien worden als een geldige indicator om niet alleen activiteiten van Kamerleden te verklaren, maar ook om individuele communicatie met kiezers te achterhalen (Saalfeld, 2012, p.310). Herkozen parlementsleden zullen zich minder focussen op het winnen van stemmen en hun district, maar op andere doelen (Saalfeld, 2012, p.310). Kamerleden zouden meer zorgen maken om op te treden als een actieve wetgever door het stellen van meer Kamervragen om gesignaleerd te worden door potentiële kiezers, in plaats van een actieve district vertegenwoordiger (Kellerman, 2016, p.90). Electoraal onzekere Kamerleden volgen sneller een allesomvattende strategie bij het stellen van Kamervragen waarbij zowel district als niet district gerelateerde vragen met ongeveer hetzelfde percentage toenemen wanneer de electoraal onzekerheid toeneemt (Kellerman, 2016, p.103). Op basis hiervan zal verwacht worden:

H5: Parlementsleden met een etnische migratieachtergrond en electorale onzekerheid zullen meer Kamervragen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan Parlementsleden met electorale zekerheid.

Gender

Gendergelijkheid is een universeel probleem en kan niet worden gerealiseerd wanneer deze zich beperkt tot enkel mannen en vrouwen van de etnische meerderheid (Mügge et al, 2019; Celis et. Al, 2014). Er zijn daarom in veel landen quota opgesteld als een vorm van gelijkheidsbeleid om de vertegenwoordiging van etnische minderheidsgroepen mogelijk te maken (Celis et al, 2014; Sobolewska, 2013; Bird, 2014). Celis et al (2014) maken een vergelijking tussen België (wel quotum) en Nederland (geen quotum) waar wordt gekeken naar het effect van deze quota. Een groter effect is gevonden in de algemene zorg om meer diversiteit op kieslijsten te krijgen, de institutionalisering van gender en etniciteit binnen politieke partijen en de strategische keuzes die door de partijleiders worden gemaakt als doorslaggevendere factoren gezien (Celis et al, 2014, p.50).

Vrouwelijke Parlementsleden stellen meer vragen over issues die te maken hebben met vrouwen, dan mannelijke Parlementsleden (Bird, 2005, pp.366-368). Vrij recent is gekeken naar hoe deze resultaten zich verhouden tot vrouwelijke etnische minderheden in tegenstelling tot hun mannelijke collega's (Mügge et al, 2019). Hieruit bleek dat vrouwelijke parlementsleden vaker dan mannelijke parlementsleden vragen stellen met betrekking tot de positie van vrouwen en etnische minderheden (Mügge et al, 2019, p.721). Ondanks dat Aydemir en Vliegthart (2016) aangeven dat parlementsleden van een etnische minderheidsafkomst niet per se direct hun kiesdistrict vertegenwoordigen met een vergelijkbaar achtergrond, vinden Mügge et al (2019) dit effect wel. De auteurs geven aan dat het niet gaat om een groot effect, maar er is wel een verschil gevonden in de analyse met betrekking tot gender. Bovendien is deze analyse van Mügge et al (2019) over een langere periode gedaan en is het onderzoek gedaan op basis van een statistische analyse, wat bij Aydemir en Vliegthart (2016) niet het geval is. Om deze reden zal de volgende hypothese worden getoetst:

H6: Vrouwelijke Parlementsleden met een etnische minderheidsachtergrond zullen meer vragen stellen over thema's die te maken hebben met etnische minderheden dan mannen.

Methode

Onderzoeksdesign

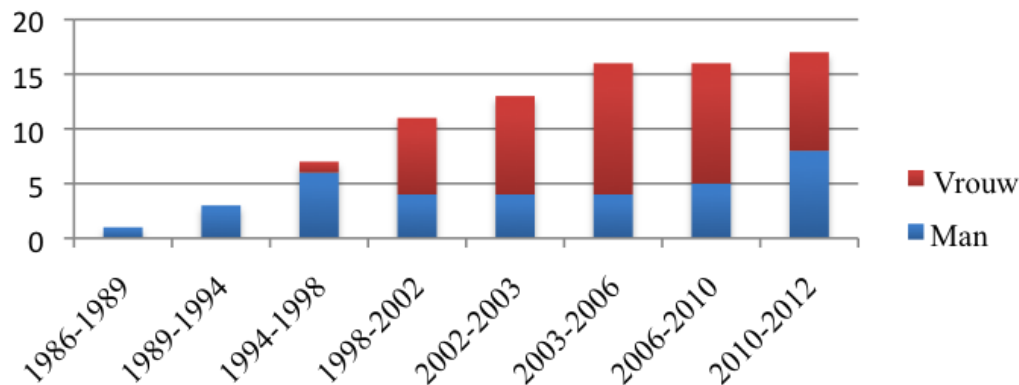
De onderzoeksvraag zal aan de hand van een *case study* worden bestudeerd. Deze keuze is gemaakt omdat een casestudie een diepe en gedetailleerde onderzoek is naar een bepaalde casus (Hague & Harrop, 2013, p.361). Omdat in deze scriptie één geval en de mogelijke verklaringen aan de hand van verschillende factoren zullen worden getoetst, is bijvoorbeeld een cross-sectioneel design geen geschikt onderzoek omdat dit vaak gericht is op meerdere casussen (Gerring, 2011; Swanborn, 2013). Een casestudie kan bovendien bijdragen aan het onderzoeken van brede probleemstellingen. Er worden door deze onderzoeksmethode veel nieuwe inzichten vergaard die op hun beurt ruimte bieden voor nieuwe inzichten en onderzoeken wat gezien kan worden als een voordeel (Gerring, 2011, p.6). Dit punt kan volgens Swanborn ook gezien worden als een beperking van de casestudie omdat het lijkt alsof er geen einde aan het onderzoek komt (Swanborn, 2013). Bovendien geeft Swanborn aan dat bij sommige theoriegerichte casestudies generalisering niet altijd mogelijk is (Swanborn, 2013). Beide nadelen van een casestudie gelden in dit bachelorproject niet als een beperking omdat het doel van dit bachelorproject is om een uitspraak te kunnen doen over de periode en de casus waarnaar onderzoek wordt gedaan. Bovendien wordt gestreefd naar het verklaren van het maatschappelijk probleem en niet het oplossen.

Caseselectie

Er kunnen veel parlementen dienen als een geschikte casus. In deze studie is gekozen voor het Nederlandse Parlement omdat Nederland een multicultureel land is met evenredige vertegenwoordiging als kiesstelsel. In een evenredige vertegenwoordiging wordt de kans vergroot dat zowel etnische minderheden als de kleine en-/of nieuwe partijen in het Parlement komen (Rufino, 2013). Bovendien gaat dit systeem over het algemeen gepaard met een hoger mate van politieke tevredenheid (Rufino, 2013, p.102). Laatstgenoemde reden maakt Nederland een geschikter geval gezien de statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek een ander resultaat tonen (CBS, 2013). De tevredenheid met de democratie in Nederland is lager bij kiezers met een niet-Westerse migratieachtergrond dan bij hen zonder een migratieachtergrond, terwijl het aantal etnische minderheden in het Parlement wel toegenomen zijn in tegenstelling tot 10 jaar geleden (zie figuur 1). In 2012 geeft zo'n 68% van de Nederlanders met een niet-westers migratieachtergrond aan tevreden te zijn met de democratie in Nederland, terwijl dit voor mensen zonder een migratieachtergrond 80% betrof (en 82% westerse met een Westerse migratieachtergrond) (CBS, 2013). Opvallend hierbij is dat 45% van hen met een niet-westerse migratieachtergrond aangeeft dat Kamerleden niet geven om hun mening. Dit percentage is 10% hoger dan de mensen met een westerse migratieachtergrond en 6% meer dan zonder een migratieachtergrond.

In dit bachelorproject zal hier onderzoek naar worden gedaan door middel van het bestuderen van Kamervragen om het gedrag van Parlementsleden te analyseren en te verklaren. Deze manier wordt door diverse auteurs onderschreven mede vanwege de toegankelijkheid en raadpleegbaarheid (Martin, 2011a; Saalfeld, 2011; Saalfeld & Bischof, 2012; Aydemir & Vliegenthart, 2016; Mügge et al, 2019). De periode van 1 januari 2018 tot 30 november 2019 staat centraal aangezien de coalitie reeds is gevormd en Parlementsleden al een tijd actief zijn waardoor de daadwerkelijke gedraging kunnen worden onderzocht. Er is om dezelfde reden bewust niet gekozen voor de periode rondom de verkiezingen, iets wat sommige auteurs wel overwegen, omdat dit een bias zou kunnen veroorzaken. Bovendien is dit maar één speciaal moment binnen de periode van 4 jaar dat de Parlementsleden gezeteld zijn en zou om deze reden meer de vorm krijgen van een event analyse dan het daadwerkelijk kunnen verklaren van gedragingen van Parlementsleden.

Figuur 1: eigen berekening van Liza Mügge gebaseerd op data van parlement.com¹



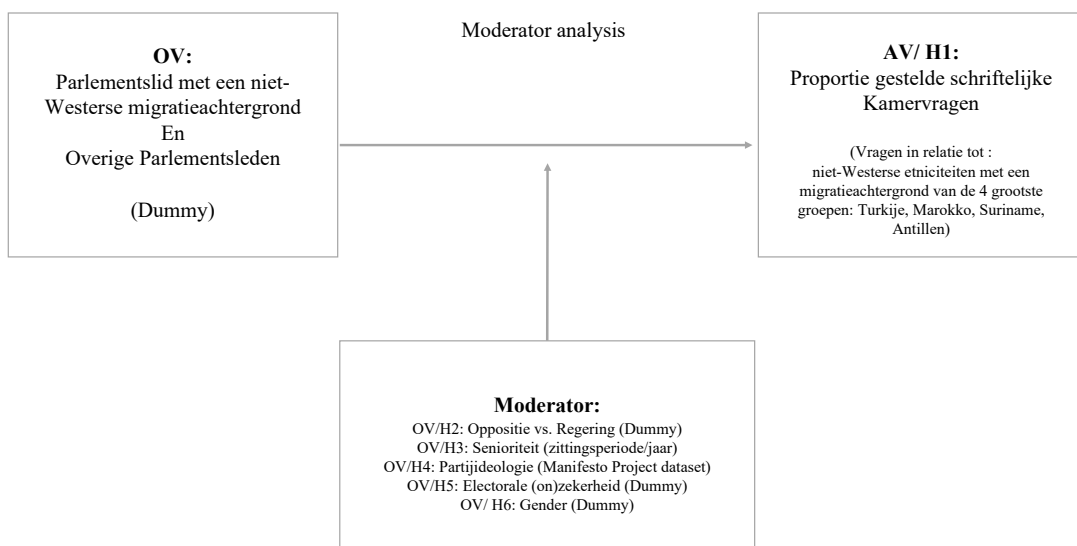
Conceptualisatie

Voor de afbakening van het concept ‘etnische minderheid’ wordt gebruik gemaakt van de definitie van het CBS waar gerefereerd wordt naar een persoon met een migratieachtergrond. Dit komt omdat de term ‘allochtoon’ sinds eind 2016 is vervangen door ‘persoon met een migratieachtergrond’ (CBS, 2019). Het begrip wordt vervolgens onderverdeeld in vier categorieën: personen die zelf in het buitenland zijn geboren (eerste generatie migratieachtergrond), personen die in Nederland zijn geboren (tweede generatie migratieachtergrond), persoon met een westerse migratieachtergrond en een niet-westerse migratieachtergrond (CBS, 2016). Een ‘persoon met een niet- westerse migratieachtergrond’ is de focus van dit onderzoek en daarmee wordt er verwezen naar etnische minderheden met de eis dat minimaal een van de ouders is geboren in een land buiten Nederland (CBS, 2016). In concrete gaat het om een persoon met een niet-westerse migratieachtergrond, maar met een achtergrond van een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) en Turkije (CBS, 2013). Minderheden met

¹ Geraadpleegd via: <http://stukroodvlees.nl/gender-en-etniciteit-in-de-tweede-kamer/>

bijvoorbeeld een Franse of Spaanse achtergrond (Westers) worden niet meegenomen in deze analyse omdat zij vallen onder etnische minderheden met een westerse achtergrond. Ook de vluchtelingengroepen worden niet worden meegenomen in de analyse. Het CBS ziet dit als een apart bevolkingsgroep met een ander achtergrond dan de vier grootste etnische minderheden (CBS, 2016). Deze keuze is bewust gemaakt omdat op deze manier een enkel geval, in de periode dat centraal staat, kan worden geanalyseerd en bovendien de generaliseerbaarheid voor dit geval verhoogt. Daarbij tonen studies aan dat deze afbakening zeer effectief werkt (Michon en Vermeulen, 2013; Aydemir en Vliegthart. 2016; Mügge et al, 2019). Dit betekent dat onder etnische minderheden in deze scriptie wordt verstaan een persoon met een niet-westers migratieachtergrond van de vier grootste bevolkingsgroepen (Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen) in Nederland.

Figuur 2: conceptueel model moderator analyse met links de onafhankelijke variabele (OV), rechts de afhankelijke variabele (AV) en in het midden de mediators/ interactie-effecten.



Operationalisatie

De data in dit onderzoek worden verzameld door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse omdat het analyseren van secundair data, bestaand materiaal, centraal staat. Dit zijn de al bestaande en gepubliceerde schriftelijke Kamervragen van Nederlandse Parlementsliden wat een effectieve vorm van data verzamelen is om onderzoek te doen naar vertegenwoordiging (Slapin & Proksch, 2014, p.1). De verzamelde data zal aan de hand van een moderator analyse (zie figuur 2) worden onderzocht.

De **afhankelijke variabele is de proportie Kamervragen (H1)** en verwijst daarmee naar de proportie in het aantal gestelde Kamervragen door een Parlementslid met een niet-Westerse migratieachtergrond (0) of de overige Parlementsliden (1). De etnische achtergrond betreft tevens de **onafhankelijke dummy variabele etnische achtergrond**. Via de website van de Tweede Kamer en officiële

bekendmakingen wordt er gezocht naar diverse termen om te achterhalen hoe vaak een Parlements lid verwijst naar een bepaalde afkomst². In totaal zijn er in de onderzoeksperiode 5.674 Kamervragen ingediend. De Kamervragen zijn stuk voor stuk geanalyseerd om ook mede-indieners van Kamervragen in de analyse op te nemen omdat ook zij op deze manier bijdragen aan de vertegenwoordiging van deze groepen waardoor dit aantal komt op 8.526.

De Parlementsleden die 0 Kamervragen hebben gesteld zijn uit de dataset gehaald om een vertekend beeld te voorkomen. Het gaat om totaal 2 etnische minderheden waardoor het aantal van 15 naar 13 minderheden daalt. Dit betreft Parlements lid Khadija Arib (PvdA) gezien haar rol als voorzitter en Jesse Klaver (GroenLinks) die geen Kamervragen heeft gesteld. Van de etnische meerderheid (N=137) zijn ook twee Parlementsleden uit de analyse gehaald omdat zij uit de partij waarmee zij hebben deelgenomen aan de verkiezingen, zijn gestapt maar wel hun zetel hebben behouden (eenmansfractie). Deze keuze is gemaakt omdat aan hen geen partijideologie kan worden gegeven gezien partijideologie enkel bestaat uit ideologie voor een politieke partij en dus niet voor individuele parlementsleden. Dit wordt daaropvolgend gecompenseerd met de Parlementsleden die gedurende de onderzoeksperiode gezeteld waren in het parlement, maar om diverse redenen hun zetel hebben opgegeven waardoor het uiteindelijk aantal voorsnog op N=150 uitkomt. De vergelijking van de twee groepen wordt gedaan aan de hand van vijf factoren, de mediators: oppositie vs. regering, senioriteit, partijideologie, electorale (on)zekerheid en gender.

De tweede hypothese betreft ‘**oppositie vs. regering (H2)**’ en is een dummy variabele waarin 0 staat voor regering en 1 voor oppositie. De huidige regeringssamenstelling (Kabinet Rutte III) bestaat uit de VVD, CDA, CU en D66. Tot 7 oktober 2019 ging het om in totaal 76 zetels, maar sinds 7 oktober (vertrek Wybren van Haga uit de Tweede Kamerfractie van de VVD) verloor de regering haar meerderheid van 76 zetels naar 75. De Oppositie omvat 75 zetels en bestaat uit: PvdA, PvdD, 50PLUS, FvD, SGP, SP, GroenLinks, PVV, DENK, Lid van Kooten-Arissen en eenmansfractie Van Haga.

Vervolgens zal de derde variabele, ‘**senioriteit (H3)**’, worden gemeten aan de hand van de ambtsduur van een Parlements lid, oftewel het aantal jaren dat een Tweede Kamerlid in het parlement is gezeteld. Het aantal jaren is te vinden via de website van de Tweede Kamer³.

‘**Partijideologie (H4)**’ is een vierde factor en zal worden gemeten aan de hand van ‘Manifesto Project database 2019’ die politieke partijen op een links-rechts schaal van -100 tot 100 meet. De verkiezingen van 2017 en de bijbehorende Rile index zijn uit de dataset gehaald en gekoppeld aan de politieke partijen

² Er wordt gezocht via de trefwoorden: Turkije, Turk, Turks, Turken, Marokko, Marokkaan, Marokkanen, Marokkaans, Suriname, Surinamer, Surinaams, Antiliaan, Antilliaans, Antilliaanse, Antillen, Aruba, Sint-Maarten, Sint-Eustatius, Saba, Curaçao en Bonaire. Het aantal verwijzingen naar deze groepen vormen uiteindelijk een totaal som per Parlements lid dat wordt gedeeld door de totaal gestelde vragen ongeacht onderwerp van desbetreffende lid, wat uiteindelijk resulteert in de vorm van de afhankelijke variabele ‘proportie Kamervragen’.

³ https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/alle_kamerleden & <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/uitgebreidzoeken>. Via officiële bekendmakingen kunnen op naam van Parlements lid (in aantallen) en mede-indieners gezocht worden.

en daarmee samengaan aan de individuele Parlementsleden. Tot op heden ontbreekt een dataset die de ideologie van Parlementsleden op individueel niveau meet. Vanwege dit gebrek aan een dergelijke dataset zal er gebruik worden gemaakt van dit dataset en wordt de ideologie die is gekoppeld aan een politieke partij geassocieerd met een individueel Parlementslid als lid van die partij. De meest rechtse partij is SGP (Rile Index van 24,71) en de meest linkse partij is 50PLUS (Rile Index -31,11).

Tabel 1 partijideologie (links-rechts verdeling) verkiezingen 2017

Partij naam	Afkorting	Rile_index
50PLUS	50PLUS	-31.111
DENK	DENK	-24.828
Socialistische Partij	SP	-23.041
Partij voor de Dieren	PvdD	-18.851
Partij van de Arbeid	PvdA	-13.836
GroenLinks	GL	-9.347
Democraten 66	D'66	-6.539
Christen- Democratisch Appèl	CDA	3.604
Christen Unie	CU	5.475
Volkspartij voor Vrijheid en Democratie	VVD	10.953
Forum voor Democratie	FvD	16.471
Partij voor de Vrijheid	PVV	20.00
Staatkundig Gereformeerde Partij	SGP	24.706

De ‘**electorale (on)zekerheid (H5)**’ van de Tweede Kamerleden hangt af van de positie van een Parlementslid op de kandidatenlijst en de na de verkiezingen behaalde totaal aantal zetels. Als electoraal onzeker worden de Parlementsleden aangemerkt die na de berekening van $1/3^e$ van de totaal behaalde zetels voor desbetreffende partij, buiten de kandidatenlijst vallen van deze berekening. De grens voor het bepalen van electorale (on)zekerheid is dus per politieke partij anders⁴. Zowel de kandidatenlijsten als het aantal behaalde zetels zijn via de website van de Tweede Kamer raadpleegbaar (Kiesraad, 2017). Op basis hiervan zal electorale (on)zekerheid een dummy variabele zijn waarin 0 staat voor electorale zekerheid en 1 voor electorale onzekerheid.

⁴ De electorale onzekerheid begint op de kandidatenlijst per partij vanaf nummer: VVD > nummer 22 (33 zetels), CDA>13 (19 zetels), GroenLinks>9 (14 zetels), PVV>13 (20 zetels), D66>13 (19 zetels), SP>9 (14 zetels), PvdA>6 (9 zetels), CU>3 (5 zetels), PvdD>3 (5 zetels), 50PLUS>3 (4 zetels), SGP>2 (3 zetels), DENK>1 (3 zetels), FvD> 2 zetels.

De huidige Tweede Kamer telt 50 vrouwelijke Kamerleden, verdeeld over 10 politieke partijen. Op DENK, Forum voor Democratie en de SGP hebben alle politieke partijen in ieder geval 1 of meer vrouwelijke Kamerleden een zetel.⁵ De verwachting, **gender (H6)**, is dat vrouwelijke Parlementsleden met een etnische migratieachtergrond meer vragen zullen stellen over thema's die te maken hebben met etnische minderheden dan hun mannelijke collega's. Om dit te meten zal de onafhankelijke variabele een dummy vorm aannemen waarin 0 man betekent en 1 vrouw.

In de descriptieve variabelen hieronder is een overzicht opgenomen van zowel de categorische variabelen als de continu variabelen voor een duidelijk overzicht van de onderzochte variabelen. In een enkel geval, Andre Bosman (VVD), is de proportie Kamervraag 1,054 (zie tabel 1) omdat Bosman in de periode van 1 januari 2018 tot 30 november 2019 naast het indienen van zijn totaal aantal Kamervragen gedurende onderzoeksperiode (37 Kamervragen) ook heeft mede ingediend (totaal 39). Hierdoor is Bosman een enige uitzondering die buiten de proportie van 0-1 valt bij de meting van de onafhankelijke variabele.

Tabel 2 Beschrijvende statistieken variabelen.

	N	Min	Max	Mean	SD
	Stat.	Stat.	Stat.	Stat.	S.E.
Etnische achtergrond	150	0	1	0,91	0,023
Oppositie vs. regering	150	0	1	0,49	0,041
Electorale (on)zekerheid	150	0	1	0,53	0,041
Proportie Kamervragen	150	0,00	1,05	0,06	0,01
Senioriteit	150	0	21	4,93	0,35
Partijideologie (Rile Index)	150	-31,11	24,71	0,04	1,21
Geslacht	150	0	1	0,35	0,039

⁵ https://www.parlement.com/id/vh8lnhrsr2z3/huidige_vrouwelijke_tweede_kamerleden

Resultaten

In dit bachelorproject is gebruik gemaakt van een Ordinary Least Square (OLS) analyse om te achterhalen of de afhankelijke variabele (proportie Kamervragen) kan worden verklaard door de onafhankelijke variabelen (etnische achtergrond, senioriteit, partijideologie, electorale (on)zekerheid, oppositie vs. regering en geslacht). De data is geanalyseerd met twee modellen: zowel de hoofdeffecten in model 1 als interactie-effecten in model 2 zijn geanalyseerd.

Alvorens het bespreken van de resultaten uit de lineaire regressiemodel, wordt er getest op de assumpties. Er zijn drie cases die outliers and residuals betreffen en vormen 4% van de data. Deze drie cases vallen boven de waarde van $ZRE > 1,96$. Deze vormen geen probleem voor de dataset gezien de grens hiervoor 5% bedraagt (Field, 2013, p.306). De tweede assumptie betreft de onafhankelijke fouten. Als deze geschonden zijn kan de lineair regressie niet worden uitgevoerd. Dit is in deze analyse niet het geval want de Durbin Waton test bedraagt 1.320 en is kleiner dan de grens van 2 (Field, 2013, p.311). Ten slotte is gekeken naar de multicollineariteit. Bij een waarde van hoger dan 5 is er sprake van een te hoge correlatie van de onafhankelijke variabele waardoor de correlatie niet kan worden geschat (Field, 2013). De VIF's van de hoofdeffecten zijn kleiner dan 5 en vormen daarmee geen gevaar (Field, 2013, p.311-312). Dit is niet het geval voor de interactie-effecten waar de VIF's wel hoger dan 5 bedragen. Gezien in deze analyse de interactie-effecten combinaties zijn van de onafhankelijke variabelen, correleren de interactie-effecten meer dan 5 en worden om deze reden niet gezien als problematisch. Ook de *tolerance values* liggen boven de 0,2 en voldoen aan de assumpties van field (Field, 2013, pp.311-312). De assumpties zijn daarmee niet geschonden.

De model summary (ANOVA) geeft informatie over de voorspellingskracht van het model. De R^2 toont de sterkte van het model aan in termen van het voorspellen van de uitkomstvariabelen (Field, 2013, P.312). Hoe dichter bij de 0, hoe minder sterk de voorspeling. In deze analyse betreft dit 0,061 met alleen de hoofdeffecten en dit is dus erg laag. Het toevoegen van interactietermen heeft de R^2 (Adj. R^2) verbeterd naar 0,093. Vervolgens geeft de ANOVA aan hoe zeker men kan zijn van de voorspellingskracht van het model door gemiddelden tussen meerdere groepen te vergelijken (Field, 2013, p.508). Het model met zowel de hoofdeffecten ($P=0,171 > 0,005$) als de interactietermen ($p=0,237 > 0,05$) zijn statistisch niet significant. In tabel 3 kunnen aan de hand van de coëfficiënten de individuele effecten van afzonderlijke voorspellers op de uitkomst variabele (proportie Kamervragen) worden bekeken.

Tabel 3: Lineair regressiemodel van de proportie Kamervragen met betrekking tot etnische minderheden

	Model 1	Model 2
(Constante)	0,062 (0,049)	-0,157 (0,170)
Etnische achtergrond	-0,059 (0,040)	0,170 (0,154)
Oppositie vs. regering	-0,003 (0,023)	0,178 (0,151)
Electorale (on)zekerheid	0,022 (0,025)	0,177 (0,121)
Senioriteit	0,007 (0,003)	0,010* (0,016)
Partijideologie (Rile Index)	0,000 (0,001) ***	0,004 (0,006)
Geslacht	0,015 (0,023)	0,140 (0,93)
Etnische Achtergrond X Oppositie Regering		-0,188 (0,153)
Etnische Achtergrond X Senioriteit		-0,003 (0,017)
Etnische Achtergrond X Partijideologie		-0,004 (0,006)
Etnische Achtergrond X Electorale (on)zekerheid		-0,163 (0,123)
Etnische Achtergrond X Gender		-0,129 (0,096)
R ²	0,061	0,093
Adj. R ²	0,021	0,021
N	150	150

Noot: OLS-regressiecoëfficiënten met standaardfouten tussen haakjes. ***p < 0,001, **p < 0,01, * p < 0,05

In de eerste hypothese (H1) is verwacht dat etnische minderheden meer vragen zullen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan de meerderheid. De etnisch minderheden hebben in de periode van 1 januari 2018 tot 30 november 2019 700 vragen gesteld waarvan 10,7% te maken hebben met etnische minderheden. Parlementsleden die behoren tot de etnische meerderheid hebben totaal 7.826

vragen gesteld in diezelfde onderzoeksperiode. 5,0% heeft betrekking tot etnische minderheden. Uit de kruistabellen blijkt 76 Parlementsleden in ieder geval 1 of meerdere keren Kamervragen heeft gesteld met betrekking tot Turken, Marokkanen, Surinamers en-/of Antillianen in tegenstelling tot 74 Parlementsleden die helemaal geen vragen hebben gesteld. Van de etnische meerderheid Parlementsleden hebben Andre Bosman (VVD), Chris van Dam (CDA) en Ronald van Raak (SP) gedurende de onderzoeksperiode de meeste vragen gesteld met betrekking tot etnische minderheden met een migratieachtergrond. Nevin Özütok (GroenLinks) en Sadet Karabulut (SP) stelden van de etnische minderheden de meeste vragen.

De resultaten tonen aan dat in proportie etnische minderheden meer vragen stellen dan de etnische meerderheid. Toch is in deze analyse geen statistisch significant effect gevonden en blijkt dat etniciteit geen effect heeft op de gestelde Kamervragen. Parlementsleden hebben in de onderzoeksperiode weinig Kamervragen gesteld met betrekking tot etnische minderheden waardoor de proporties met betrekking tot deze vragen in dit bachelorproject ook erg klein zijn. Dit uit zich in de gevonden resultaat waaruit blijkt dat zowel model 1 als 2 statistisch niet significant zijn en dat Etnische minderheden niet meer Kamervragen stellen dan de etnische meerderheid. De opgezette hypothese (H1) kan worden verworpen.

Voor de moderator oppositie vs. regering (H2) is verwacht dat etnische minderheden die deel uitmaken van de regering meer vragen zullen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan de oppositie. In totaal behoren 77 Parlementsleden tot de regering en 73 tot de oppositie. Dit duidt aan op een evenredige verdeling, maar gezien niet alle Parlementsleden (74 parlementsleden die geen vragen stellen t.o.v. 76 parlementsleden die dat wel doe) vragen hebben gesteld en de proportie in de afhankelijke variabele erg laag is, heeft dit effect op de dataset met de lage coëfficiënten als gevolg. De percentuele aantallen geven aan dat van de etnische minderheden 6 (7,7%) deel uitmaken van de regering en 7 (9,6%) behoren tot de oppositie. Met betrekking tot etnische minderheden zijn er meer vragen gesteld door de oppositie (62) dan de regering (10), wat tegen de verwachting ingaat. Dit blijkt ook uit het regressiemodel waar het effect van de etnische achtergrond van een Parlements lid op de gestelde Kamervragen zwakker wordt ($b=-0,188$). Dit effect is statistisch niet significant want de significantiewaarde is 0,221 en is daarmee groter dan $p=0,005$. De hypothese (H2) kan dus worden verworpen.

De variabele senioriteit heeft betrekking tot de ervaring in jaren van een Parlements lid en is de enige variabele waar een effect is gevonden. Uit de kruistabellen blijkt dat Kees van der Staaij (SGP) en Geert Wilders (PVV) beiden 21 jaar ervaring in het Nederlandse Parlement hebben. Van der Staaij 162 dagen meer dan Wilders en is daarmee het langst gezetelde Parlements lid. Met betrekking tot etnische minderheden staat Sadet Karabulut (SP) ver boven de rest met 12 jaar ervaring als Parlements lid. Zij stelde, op Nevin Özütok van GroenLinks na met een verschil van 4 Kamervragen, de meeste vragen. 6 parlementsleden hebben 0 jaren ervaring waarin Eva van Esch het minst ervaring heeft met, op moment

van raadplegen, 65 dagen. Het effect van senioriteit op de proportie Kamervragen is namelijk statistisch significant. De significantie waarde van 0,013 is kleiner dan 0,005. Op basis hiervan kunnen we stellen dat hoe hoger de senioriteit, hoe hoger de proportie in Kamervragen zal zijn. Het effect is significant, maar wel krap significant want $b=0,007$, wat net niet tegen de 0 ligt. Daarmee ligt de verwachting niet in lijn met de bevindingen. Er was namelijk, in lijn met andere onderzoeken, verwacht dat Parlementsleden met een etnische migratieachtergrond die al langer een functie als Parlements lid bekleeden minder vragen zullen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan hen die nieuw in het Parlement gezeteld zijn. Het tegenovergestelde blijkt het geval te zijn en de hypothese (H3) wordt verworpen.

De vierde hypothese heeft betrekking tot partijideologie dat is gemeten op basis van de Rile Index (zie tabel 3). Er was verwacht dat Parlementsleden die een etnisch minderheid zijn en lid zijn van een linkse politieke partij meer vragen zullen stellen dan Parlementsleden van de etnische meerderheid. Linkse partijen zijn over het algemeen meer voorstander van multiculturele samenlevingen dan rechtse partijen waardoor men verwacht dat linkse partijen meer vragen stellen met betrekking tot etnische minderheden. Totaal zijn er 468 Kamervragen gesteld over etnische minderheden door zowel de etnische minderheid als meerderheid. Hiervan zijn er 50,02% (235 vragen) gesteld door de rechtse partijen en is 50% (234) gesteld door linkse partijen. Van de 75 vragen met betrekking tot etnische minderheden gesteld door etnische minderheden is er maar 1 (1,3%) gesteld door een rechtse partij (VVD) en zijn er 74 (98,7%) gesteld door de linkse partijen (SP, DENK, GroenLinks en D66 (ondanks dat D66 tot het midden hoort is D66 meegeteld tot links gezien een Rile Index van -6,539)). Voor de etnische meerderheid betreft het totaal aantal gestelde vragen 393 waarvan dit percentage voor de rechtse partijen 59,5% bevat en 40,5% voor de linkse partijen. In het eerste model met alleen de hoofdeffecten worden deze bevindingen ondersteunt en is een statistisch significant verband tussen partijideologie en de proportie in Kamervragen geteld door etnische minderheden in het Nederlandse Parlement omdat de significantiewaarde kleiner is dan 0,005 ($p < 0,001$). Dit effect neemt af wanneer men kijkt naar model 2 waar de interactie-effecten zijn toegevoegd. De significantiewaarde is 0,006 en is daarmee groter dan $p < 0,005$. Om deze reden en omdat de significantie in het hoofdeffect gelijk is aan 0,001 kan er niet worden gesproken van een statistisch significant effect en kan de hypothese (H4) worden verworpen.

De hypothese omtrent electorale (on)zekerheid (H5) bevat de verwachting dat Parlementsleden van de etnische minderheid die electoraal onzeker zijn meer Kamervragen zullen stellen met betrekking tot etnische minderheden dan Parlementsleden met electorale zekerheid. Deze verwachting is opgesteld omdat deze Parlementsleden minder zeker zijn van het behoud van hun zetel en daardoor meer Kamervragen zullen stellen om hun zetel te verzekeren. De onderzochte Kamervragen in de onderzoeksperiode van de Tweede Kamerleden laat echter geen verschil zien tussen de electoraal zekere Kamerleden en de electoraal onzekere. Wanneer de electorale (on)zekerheid van 0 (electoraal zeker)

naar 1 (electoraal onzeker) verandert, dan stijgt de proportie Kamervragen bij iedere electoraal onzekere met 0,022. Dit effect is statistisch niet significant want de significantiewaarde betreft 0,384 en is groter dan $p=0,005$. Bij de interactie-effecten is een daling gevonden als electorale onzekerheid van 0 naar 1 verandert, dus electoraal onzeker, het effect daalt met -0,163 op de proportie Kamervragen. Hieruit blijkt dat, met een significantiewaarde van 0,189 dit effect niet statistisch significant is en daarmee kan de vijfde hypothese verworpen worden.

In veel onderzoeken is een effect gevonden in gender en blijkt dat vrouwelijke parlementsleden van de etnische minderheid meer vragen stellen dan mannen (Mügge et al, 2019; Celis et al, 2014; Aydemir en Vliegthart; 2016). Dit was op basis hiervan ook de verwachting in dit bachelorproject. Van de 75 Kamervragen met betrekking tot etnische minderheden gesteld door etnische minderheden zijn er 15 (20%) gesteld door mannen en 60 door vrouwen (80%). Deze aantallen tonen een groot verschil in gender en de gestelde Kamervragen. De statistieken tonen echter ook voor gender geen significant effect. Voor zowel de hoofdeffecten ($0,511 \Rightarrow p=0,005$) als voor de interactie-effecten bleek dat gender geen effect heeft op de proportie Kamervragen. Ook gender is statistisch niet significant en hypothese (H6) kan worden verworpen.

Conclusie

In dit onderzoek is het doel om door middel van een casestudie, waar Nederlandse Parlementsleden in centraal staan, te verklaren of de etnische achtergrond van een Parlements lid een rol speelt in de gestelde Kamervragen met betrekking tot etnische minderheden. Aan de hand van vijf moderators is gekeken of deze factoren invloed hebben op de proportie Kamervragen. Dit zijn: oppositie vs. regering, senioriteit, partijideologie, electorale (on)zekerheid en gender. De data zijn verzameld door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse waar de gestelde Kamervragen op trefwoorden van 1 januari 2018 tot 30 november 2019 centraal staan. De resultaten tonen aan dat, in tegenstelling tot andere onderzoeken, etniciteit geen invloed heeft op de gestelde Kamervragen. Ook de interactie-effecten oppositie vs. regering, partijideologie, electorale (on)zekerheid en gender hebben in deze analyse geen effect op de gestelde Kamervragen. Van de gevonden resultaten is slechts een van de zes in overeenstemming met de literatuur. In deze conclusie wordt aangegeven dat de gevonden resultaten te maken hebben met een aantal tekortkomingen van de dataset.

De moderator variabele ‘senioriteit’ is de enige variabele waar een significant effect is gevonden en effect heeft op de proportie Kamervragen. De variabele toont aan dat hoe langer (en hoe meer ervaring) een Parlements lid gezeteld is in het parlement, hoe meer vragen zij stellen met betrekking tot etnische minderheden. Deze resultaten komen niet overeen met de studie van Kellerman (2016) waar geen effect is gevonden in ambtsduur. Terwijl Saalfeld (2011) juist wel een verband heeft gevonden in de toename van ambtsduur en daarmee ook een toename in de gestelde vragen. Ook Martin (2011a) gaf aan dat hoe langer een parlements lid de functie bekleedt, hoe sterker de opgebouwde reputatie is waardoor zij kunnen terugvallen op deze reputatie waardoor district gerelateerde vragen afnemen bij het aantal jaren ervaring. Dit blijkt niet het geval in deze scriptie, waar juist parlementsleden die al langer in ambt zijn meer vragen hebben gesteld met betrekking tot etnische minderheden.

In dit bachelorproject is er gebruik gemaakt van een lineair regressieanalyse om de variabelen te verklaren. Deze methode zou voor de data geschikt moeten zijn gezien de afhankelijke variabele de proportie Kamervragen bevat op een interval ratio schaal. Echter bevat de dataset een aantal problemen, waardoor er minder kan worden verklaard dan beoogd is. Dit komt omdat uit de data is gebleken dat er erg weinig Kamervragen zijn gesteld waardoor de proporties met betrekking tot deze Kamervragen in dit bachelorproject ook erg klein zijn. Dit uit zich in de gevonden resultaten waar de onafhankelijke variabelen laag verklarend zijn, op senioriteit na. Een tweede verklaring voor de lage resultaten is het feit dat 13 etnische minderheden t.o.v. de 137 overige Parlementsleden zijn geanalyseerd. Dit is een disproportioneel verhouding en kan worden gezien als een tweede tekortkoming van dit onderzoek. Er is sprake van een small sample N-probleem en dit kan de representativiteit voor de minderheden schaden. Dit, in combinatie met de kleine proportie in gestelde Kamervragen, resulteren in de geringe

effecten van dit bachelorproject en kunnen gezien worden als tekortkomingen van dit bachelorproject. Ten derde zijn, vanwege de beperkte periode van onderzoek, de zoektermen beperkt tot etnische minderheden met een migratieachtergrond van de vier grootste groepen. Hierdoor is er niet veel data verzameld. Er zijn in proportie veel Kamerleden die simpelweg geen vragen hebben gesteld met betrekking tot etnische minderheden en in het vervolg kan een uitbreiding van de zoektermen bijdragen aan meer data en de verhoging van de representativiteit met betrekking tot etnische minderheden. Ondanks dat in deze scriptie geen sterke bevindingen zijn gevonden, is dit net zo waardevol als wel iets vinden. Sterker nog, dit kan zelfs als waardevoller worden gezien aangezien een verband als ‘onjuist’ beschouwen meer zekerheid behelst dan een verband als ‘waar’ aan te nemen (Popper, 1969).

De resultaten tonen aan dat Parlementsleden van beide groepen weinig vragen stellen betrekking tot etnische minderheden. Terugkomend op het maatschappelijk debat, is er aangegeven dat etnische minderheden zich niet per se vertegenwoordigd voelen ondanks dat de descriptieve vertegenwoordiging van Kamerleden van de etnische minderheden groeit. Vanuit de gevonden resultaten zou dit debat verklaard kunnen worden omdat er simpelweg weinig vertegenwoordiging plaatsvindt gezien Kamerleden relatief weinig vragen stellen met betrekking tot hen. Om voort te bouwen op dit debat en om betere conclusies te trekken is verder onderzoek noodzakelijk. Er zou bijvoorbeeld een vergelijking over groepen gemaakt kunnen worden zoals: etnische minderheden van een migratieachtergrond, westerse achtergrond of de vluchtelingengroep. Juist dit maakt Nederland een uiterst geschikt geval voor onderzoek vanwege de aanwezigheid van deze groepen in de samenleving. Een derde aanbeveling is om vanuit kiesstelsels te kijken naar het effect van etniciteit op de gestelde Kamervragen. Gezien de resultaten in Nederland (proportioneel stelsel) anders zijn dan bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk (meerderheidsstelsel met districten), kan het taai omgekeerd worden door juist te kijken vanuit een internationaal vergelijkend onderzoek wat het effect van kiesstelsel is op de vertegenwoordiging van etnische minderheden. Tenslotte kan een (internationaal) vergelijking in de vertegenwoordiging van etnische minderheden rondom verkiezingsperiodes een zeer waardevolle bijdrage leveren aan de literatuur. Hierdoor kan er gekeken worden of er anders, meer of minder, vertegenwoordigd wordt in de periode rondom de verkiezingen en of dit een verklaring kan bieden in de lage percentages in politieke tevredenheid onder etnische minderheden.

Literatuurlijst

- Aydemir, N., & Vliegthart, R. (2016). 'Minority Representatives' in the Netherlands: Supporting, Silencing or Suppressing? *Parliamentary Affairs*, 69(1), 73–92. <https://doi.org/10.1093/pa/gsv009>
- Barker, F., & Coffé, H. (2016). The Political Representation of Ethnic Groups. The Case of New Zealand. Geraadpleegd via: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/c3bf655c-3fed-4f13-a7ca-426d1812231e.pdf>
- Bird, K. (2005). The Political Representation of Visible Minorities in Electoral Democracies: A Comparison of France, Denmark, and Canada. *Nationalism and Ethnic Politics*, 11(4), 425 – 465. <https://doi.org/10.1080/13537110500379211>
- Bird, K. (2014). Ethnic quotas and ethnic representation worldwide. *International Political Science Review*, 35(1), 12–26. <https://doi.org/10.1177/0192512113507798>
- Bloemraad, I., & Schönwälder, K. (2013). Immigrant and Ethnic Minority Representation in Europe: Conceptual Challenges and Theoretical Approaches. *West European Politics*, 36(3), 564-579. <https://doi.org/10.1080/01402382.2013.773724>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2013). Beoordeling politiek en democratie; 2006, 2010 en 2012. Geraadpleegd via: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/71720ned/table?fromstatweb>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, 27 juni). *Begrippen*. Geraadpleegd op 18 december 2019, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen?tab=p - id=persoon-met-een-migratieachtergrond->
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019, 11 oktober). Hoeveel allochtonen wonen er in Nederland? Geraadpleegd op 18 december 2019, van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/specifiek/hoeveel-allochtonen-wonen-er-in-nederland->
- Celis, K., & Erzeel, S., & Mügge, L. & Damstra, A. (2014). Quotas and intersectionality: Ethnicity and gender in candidate selection. *International Political Science Review*, 35(1), 41-54. <https://doi.org/10.1177/0192512113507733>

- Erzeel, S. & Celis, K. (2016). Political parties, ideology and the substantive representation of women. *Party Politics*, 22(5), 576-586. <https://doi.org/10.1177/1354068816655561>
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd edition). London: Sage Publications.
- Gerring J. (2011). The Case Study: What it is and What it Does. *The Oxford Handbook of Political Science*. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199604456.013.0051>
- Hague, R., & Harrop, M. (2013). *Comparative government and politics: An introduction*. Houndmills, UK: Palgrave MacMillan.
- Kellerman, M. (2016). Electoral Vulnerability, Constituency Focus, and Parliamentary Questions in the House of Commons. *The British Journal of Politics and International Relations*, 18(1), 90-106. <https://doi.org/10.1111/1467-856x.12075>
- Kiesraad. (2017, 15 februari). *Kandidatenlijsten Tweede Kamerverkiezing 2017 definitief*. Geraadpleegd op 18 december 2019, van <https://www.kiesraad.nl/actueel/nieuws/2017/02/14/kandidatenlijsten-tweede-kamerverkiezing-2017-definitief>
- Mansbridge, J. (1999). Should Blacks Represent Blacks, and Women Represent Women? A Contingent “Yes”. *Journal of Politics*, 61(3), 628–657.
- Martin, S. (2011a). Parliamentary Questions, the Behaviour of Legislators, and the Function of Legislatures: An Introduction. *The Journal of Legislative Studies*, 17(3), 259-270. <https://doi.org/10.1080/13572334.2011.595120>
- Martin, S. (2011b). Using Parliamentary Questions to Measure Constituency Focus: An Application to the Irish Case. *Political Studies*, 59(2), 472–488. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2011.00885.x>
- Mügge, L.M., van der Pas, D.J., & Van de Wardt, M. (2019). Representing their own? Ethnic minority women in the Dutch Parliament. *West European Politics*, 42(4), 705-727. <https://doi.org/10.1080/01402382.2019.1573036>

- Michon, L., & Vermeulen, F. (2013). Explaining Different Trajectories in Immigrant Political Integration: Moroccans and Turks in Amsterdam. *West European Politics*, 36(3), 597 – 614. <https://doi.org/10.1080/01402382.2013.773727>
- Otjes, S., & Louwse, T. (2018). Parliamentary Questions as Strategic Tools. *West European Politics*, 41(2), 496-516. <https://doi.org/10.1080/01402382.2017.1358936>
- Pitkin, H.F. (1967). *The Concept of Representation*, California: University of California Press.
- Popper, K. (1969). *Conjectures and Refutations*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Russo, F., & Wiberg, M. (2010) Parliamentary Questioning in 17 European Parliaments: Some Steps towards Comparison, *The Journal of Legislative Studies*, 16(2), 215-232. <https://doi.org/10.1080/13572331003740115>
- Saalfeld, T. (2011). Parliamentary Questions as Instruments of Substantive Representation: Visible Minorities in the UK House of Commons, 2005–10. *The Journal of Legislative Studies*, 17(3), 271-289. <https://doi.org/10.1080/13572334.2011.595121>
- Saalfeld, T., & Bischof, D. (2012). Minority-Ethnic MPs and the Substantive Representation of Minority Interests in the House of Commons, 2005–2011. *Parliamentary Affairs*, 66(2), 305-328. <https://doi.org/10.1093/pa/gss084>
- Slapin, J. B., & Proksch, S.-O. (2014). Words as Data. In *The Oxford Handbook of Legislative Studies* (eds. Martin, S., Saalfeld, T. & Strøm, K. W.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199653010.013.0033>
- Sobolewska, M. (2013). Party Strategies and the Descriptive Representation of Ethnic Minorities: The 2010 British General Election. *West European Politics*, 36(3), 615–633. <https://doi.org/10.1080/01402382.2013.773729>
- Swers, M.L., & Rouse, S.M. (2011). Descriptive Representation: Understanding the Impact of Identity on Substantive Representation of Group Interest. In Edwards, G & Lee, F & Schickler, E. (2011). *The Oxford Handbook of the American Congress*, 241-272, Oxford: Oxford University Press.

- Thomassen, J., & Andeweg, R.B. (2004). Beyond collective representation: individual members of parliament and interest representation in the Netherlands. *The Journal of Legislative Studies*, 10(4), 47-69. <https://doi.org/10.1080/1357233042000322463>
- Van Aelst, P., & Vliegthart, R. (2013). Studying the Tango. *Journalism Studies*, 15(4), 392–410. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2013.831228>
- Van Raaij, B. (2018, 7 november). *Vrouwelijk kandidaten en minderheden schrijven geschiedenis tijdens Amerikaanse verkiezingen*. Geraadpleegd op 15 november 2019, van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/vrouwelijke-kandidaten-en-minderheden-schrijven-geschiedenis-tijdens-amerikaanse-verkiezingen~bf584c04/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Wilkes, R., & Wu, C. (2018). Ethnicity, democracy, trust: a majority-minority approach. *Social Forces*, 97(1), 465–494. <https://doi.org/10.1093/sf/soy027>